

B

2

Finančná stabilita a dohľad nad finančným trhom

397

právoplatných
konaní

nový
celoeurópsky
dôchodkový
produkt

1 %

proticyklický
kapitálový
vankúš

21

respondentov
v prieskume trhu
s kryptoaktívami

50

riešených podnetov
v Inovačnom
hube

Finančná stabilita a dohľad nad finančným trhom

Napriek pandémie bol slovenský finančný trh v roku 2020 stabilný, a to aj vďaka opatreniam zo strany NBS. V rámci výkonu dohľadu NBS aktívne pomáha finančným inštitúciám prejsť ťažkým obdobím koronakrízy.⁵

2.1

Bankovníctvo

Orgány dohľadu, NBS aj bankový sektor reagovali na pandémiu COVID-19

V reakcii na vývoj epidemiologickej situácie v súvislosti s pandémiou COVID-19 museli banky prijať rôzne opatrenia na zmiernenie jej vplyvu. V začiatkoch pandémie bolo pre stabilizovanie situácie kľúčové zabezpečenie funkčnosti pobočiek, prevozu hotovosti a priebežné dopĺňanie objemu hotovosti v bankomatoch. Veľmi dôležitou zmenou pre klientov bánk bolo zvýšenie limitu bezkontaktných platieb z pôvodných 20 € na 50 €, výrazné posilnenie funkčnosti internetového bankovníctva, odolnosti informačných systémov a výkonnosti prenosových liniek.

V dôsledku nejasného vývoja pandémie a jej následného vplyvu na stabilitu bankového sektora prijala aj NBS dôležité opatrenia. Patrili k nim úľavy na kapitál a likviditu, požiadavky na distribúciu vlastných zdrojov a zisku a odklad splátok. Banky mohli na základe prijatých opatrení plniť požiadavku na kapitál z Piliera 2 aj inými nástrojmi ako vlastným kapitálom Tier 1 (CET1). V oblasti likvidity mohli v odôvodnených a krátkodobých situáciách znížiť plnenie ukazovateľa krytia likvidity (LCR).

⁵ Podrobná Správa o činnosti útvaru dohľadu nad finančným trhom NBS za rok 2020 je zverejnená na webovom sídle NBS: <https://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-dohladu/sprava-o-cinnosti-udf>.

V reakcii na zvýšené počty žiadostí klientov o odklad splátok svojich úverov od začiatku marca 2020 publikoval Európsky orgán pre bankovníctvo Usmernenia EBA. Usmernenia sa týkali legislatívnych a nelegislatívnych moratórií na splácanie úverov uplatňovaných v súvislosti s krízou spôsobenou ochorením COVID-19. Režim Usmernení EBA bol na národnej úrovni implementovaný prostredníctvom zákona lex korona, ktorý vytvoril legislatívny rámec pre odklad splátok dlžníkov bánk.

Bankám sa umožnil posun termínov na plnenie dohľadom definovaných opatrení o 6 mesiacov. Cieľom bolo uvoľniť kapacity potrebné na posilnenie najdôležitejších funkcií. Súčasne NBS upravila výkon plánovaných, ale ešte nezačatých dohľadov na mieste.

Priority dohľadu NBS sa nezmenili, činnosti sa zamerali na pandémiu

Priority jednotného mechanizmu dohľadu pre rok 2020 boli orientované najmä na ozdravovanie bilancií a posilnenie odolnosti bánk. Pandémia COVID-19 priniesla potrebu operatívnej zmeny činnosti bankového dohľadu. V roku 2020 sa dohľad zamerl na hodnotenie systému riadenia bánk v čase pandémie, najmä na schopnosť bánk prejsť do špeciálneho režimu. Hodnotila sa pripravenosť na prácu z domu a flexibilita a operatívnosť riadenia podľa vývoja pandémie. Naplánované dohľady na mieste sa zamerali na interné riadenie banky, informačné technológie a dostatočnosť tvorby opravných položiek (IFRS 9).

Zamestnanci bankového dohľadu vykonali dohľady na mieste s využitím prostriedkov vzdialenej komunikácie. V sledovanom období sa vykonalo spolu 7 dohľadov na mieste, z nich 2 dohľady vo významných bankách, 2 dohľady v menej významných bankách so sídlom na území SR a 3 AML dohľady. Zamestnanci dohľadu NBS sa zúčastnili na 4 prevereniach interných modelov používaných na výpočet kapitálovej požiadavky na kreditné riziko. V roku 2020 sa NBS tiež zúčastnila na 6 medzinárodných dohľadoch. Zamestnanci bankového dohľadu NBS vykonali 27 dohľadov na diaľku oslovením každej banky v oblasti AML.

V marci 2020 bol vytvorený špecifický tím zodpovedný za monitorovanie situácie v bankách v súvislosti s pandémiou. Hodnotenie bánk sa zameralo na najdôležitejšie oblasti hodnotenia bánk (obchodný model, vnútorné riadenie, kreditné riziko, riziko likvidity a hodnotenie rizika informačných technológií bánk a kapitálovej primeranosti).

V prvom polroku banky zaznamenali výrazný pokles zisku, do konca roka 2020 sa však situácia stabilizovala, najmä pre postupne nižšiu tvorbu opravných položiek a pre zrušenie bankového odvodu. Bankový sektor sa so ziskom z roku 2020 dostal na hodnotu približne troch štvrtín zisku z predchádzajúceho roka. Tím pre hodnotenie kreditného rizika sa okrem detailného sledovania ukazovateľov kreditného rizika zamerail na problematiku odkladu splátok a využívania štátnych garančných schém. Okrem odkladov splátok podľa zákona lex korona poskytovali banky aj úľavy individuálne pre svojich klientov, najmä v podnikovej oblasti.

Zmeny v ziskovosti, tvorbe opravných položiek a kreditného rizika úverových portfólií mali významný vplyv na kapitálovú primeranosť bánk. Kapitálová primeranosť bánk sa zlepšila, a to aj preto, že banky sa zodpovedne postavili k odporúčaniam o distribúcii vlastných zdrojov a zabezpečili si posilnenie svojej kapitálovej primeranosti, napríklad nerozdeľovaním zisku alebo posilnením vlastných zdrojov formou dodatočného kapitálu Tier 1.

Ročné hodnotenie bánk potvrdilo ich stabilitu

Bankový dohľad prijal pragmatický prístup na implementáciu ročného SREP hodnotenia. V reakcii na situáciu spôsobenú vypuknutím pandémie NBS v spoločnej snahe s ECB prijala sériu opatrení s cieľom podporiť bankový sektor pri prekonávaní dôsledkov vzniknutej krízy. Bankový dohľad sa sústredil na preukázanie procesov riadenia kapitálu a likvidity, vrátane vnútorných procesov rozhodovania, schopnosti včasnej aktualizácie plánov v oblasti kapitálu, likvidity a zdrojov financovania aj ich stresového testovania. Výstup pragmatického SREP hodnotenia bol predmetom dohľadového dialógu s bankami.

Detailný monitoring bánk počas pandémie aj ročné hodnotenie potvrdilo stabilitu slovenských bánk a ich schopnosť flexibilne reagovať na vzniknutú situáciu s prioritou zabezpečenia plného poskytovania služieb klientom.

Poistovníctvo a dôchodkové sporenie

Na podporu zmiernovania následkov pandémie COVID-19 prijala NBS rad administratívnych opatrení, ktoré boli zamerané na uľahčenie činnosti dohliadaných subjektov. Nevyhnutné bolo zvýšiť komunikáciu medzi centrálnou bankou a poisťovňami, dôchodkovými správcovskými spoločnosťami (DSS), ako aj doplnkovými dôchodkovými spoločnosťami (DDS) na Slovensku a taktiež vytvoriť extra monitoring a reporting na sledovanie finančného vývoja v týchto subjektoch.

2.2.1 Sektor poisťovníctva

Poisťovne boli v čase pandémie COVID-19 iniciované NBS k významným krokom zabezpečujúcim ich stabilitu

NBS v rámci odporúčaní v súvislosti s pandemickou situáciou poisťovne inštruovala, aby v záujme udržania stability finančného trhu a ich schopnosti plniť si záväzky prehodnocovali všetky svoje aktivity. Poisťovne prehodnotili výplatu dividend zo zisku za rok 2019 a ich rozsah, ako aj vplyv ich postupu v tejto oblasti na krytie kapitálovej požiadavky na solventnosť. V rámci plánovania vlastných zdrojov žiadala NBS od poisťovní popis schopnosti navýšenia kapitálu.

V rámci zisťovania vplyvu pandémie na poisťovací sektor sa NBS zaujímala o opatrenia, ktoré poisťovne vykonali pre zabezpečenie ich ďalšieho fungovania smerom k svojim zamestnancom a klientom. Otázky sa týkali najmä oblasti (plánu) riadenia kontinuity podnikania a kontaktu s klientmi na pracoviskách poisťovne. Prioritou bolo zabezpečenie dodržiavania opatrení a odporúčaní na ochranu zdravia v čase pandémie. Tieto opatrenia ovplyvnili aj riešenie poistných udalostí a stanovenie záložných plánov poisťovní pripravených v súvislosti s možným zhoršením celkovej situácie. Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že poisťovne na Slovensku v rámci svojich produktov kryjú poistné náklady spojené s pandemiou.

V rámci spolupráce s EIOPA bola informačná činnosť NBS v roku 2020 v značnom rozsahu zameraná na monitorovanie vplyvov pandémie na slovenskom poistnom trhu.

Monitoring likvidity poisťovní preukázal dostatočnú úroveň likvidných zdrojov

V roku 2020 prebiehal monitoring likvidity, ktorý vzišiel z iniciatívy EIOPA. Pri vyhodnotení zaslaných podkladov od poisťovní sa zvažovali kritériá ako reálnosť odhadu výplat poisťných plnení a dostatočná hotovostná rezerva. NBS vyhodnotila úroveň likvidných zdrojov ako dostačujúcu.

NBS uskutočnila aj odhad vplyvu krízy na základné finančné ukazovatele a solventnosť poisťovní, v porovnaní s plánom ku koncu roka 2020. Uvedené uskutočnila pre posúdenie možného finančného vplyvu pandémie na ekonomickú situáciu poisťovní. Odhad vplyvu pandémie na koncoročné ukazovatele poisťovne aktualizovali na štvrtročnej báze.

Odhad poisťovní nepreukázal hrozbu insolventnosti a výrazného zhoršenia pozície solventnosti poisťovní na slovenskom trhu. Žiadna z dohliadaných poisťovní nevykázala riziko poklesu ukazovateľa solventnosti pod 100 %.

Revízia Solventnosti II zásadne nezmení kapitálovú pozíciu poisťovní na Slovensku

Výsledkom revízie regulácie solventnosti poisťovní je konštatovanie, že smernica Solventnosť II ako celok funguje dobre a základné zásady regulácie neboli pri preskúmaní spochybnené. Pri hodnotení a zmierňovaní rizík sa uplatňuje prístup založený na riziku. Poisťovací priemysel lepšie zosúladil kapitál s rizikami, ktoré podstupuje. Výrazne sa posilnili modely riadenia a ich kapacita riadenia rizík. Zároveň nastala harmonizácia údajov a správ poskytovaných pre dohľad.

Značný vplyv na slovenské poisťovne a SR ako takú by však mohlo mať zavedenie garančných schém v poisťovniach a aspoň ich čiastočná harmonizácia v rámci EÚ, čo v návrhu požaduje EIOPA. Ak by sa táto zmena v regulácii uskutočnila, išlo by o veľkú zmenu oproti súčasnému stavu.

2.2.2 Sektor dôchodkového sporenia

Pandémia COVID-19 si vyžiadala prijímanie efektívnych opatrení

Po vypuknutí pandémie NBS v roku 2020 zintenzívnila komunikáciu aj s DSS a DDS. Hlavným cieľom bolo zabezpečenie kontroly plnenia všetkých

povinností so zámerom zabezpečiť kontinuitu kľúčových prevádzkových činností a ochranu dlhodobých záujmov sporiteľov, účastníkov a poberateľov dávok. NBS priebežne monitorovala a analyzovala schopnosť správcov dôchodkových aktív zvládnuť straty spôsobené koronakrízou bez ohrozenia ich kapitálových požiadaviek a likvidity, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na budúce dôchodky.

NBS všetkých správcov dôchodkových úspor vyzvala na otvorenú a transparentnú komunikáciu so svojimi klientmi, a to aj v súvislosti s vyhlásením a odporúčaniami EIOPA. Vzhľadom na osobitný pandemický režim a mimoriadne obmedzenia pri fyzickom stretnutí NBS odporúčala komunikovať a vysvetľovať klientom vzniknutú situáciu elektronicky a využívať nástroje digitálnej komunikácie, online nástroje a zverejňovať aktualizované informácie na svojich webových sídlach.

Vo vzťahu k dôchodkovým spoločnostiam NBS implementovala mimoriadne výkazníctvo zamerané predovšetkým na proces riadenia rizík a správu aktív. Uvedené vykonala vzhľadom na významný vplyv pandémie na situáciu na finančných trhoch, a tým aj na majetok spravovaný dôchodkovými spoločnosťami.

Osobitne bola v roku 2020 sledovaná citlivosť oboch pilierov dôchodkového sporenia na negatívny vývoj na finančných trhoch. Vo zvýšenej miere bolo vyhodnocované riziko potreby dopĺňania majetku v garantovaných dôchodkových fondoch zo strany DSS. Z hľadiska likvidity nebol zaznamenaný žiaden negatívny vplyv.

Po revízii v III. pilieri boli s účinnosťou od 1. 1. 2021 prijaté aj nové informačné dokumenty v II. pilieri

V roku 2020 NBS pokračovala v aktívnej participácii na legislatívnom zámere MPSVaR SR upraviť základné informačné dokumenty v starobnom dôchodkovom sporení, a tým zabezpečiť vyššiu informovanosť sporiteľov.

NBS participovala na úplne novej forme kľúčových informácií, poskytovaných DSS pred uzavretím zmluvy o starobnom dôchodkovom sporení. Kľúčové informácie majú predovšetkým uľahčiť komunikáciu rizika spojeného s investovaním v danom dôchodkovom fonde a v nadväznosti na úroveň tohto rizika poskytnúť zrozumiteľnú a porovnateľnú informáciu o potenciálnych výnosoch a nákladoch, a odlíšiť ho tak od ostatných dôchodkových fondov.

V snahe poskytovať sporiteľom komplexné a individualizované informácie o nasporenej sume vrátane prognózy jej vývoja boli pripravené nové vzory výpisov z osobného dôchodkového účtu sporiteľa.

Vznik novej formy dôchodkového sporenia, prenositeľnej v rámci Európy

Celoeurópsky osobný dôchodkový produkt (PEPP) bude riešením pre občanov, ktorí využívajú právo na voľný pohyb, prácu a možnosť usadenia sa v rámci EÚ. V roku 2020 sa NBS aktívne zapojila do prípravy konečných návrhov delegovaných aktov EIOPA na vznik tohto unifikovaného produktu. Úlohou bola príprava národnej legislatívy v danej oblasti, ktorá je nevyhnutná na uvedenie predmetného dôchodkového produktu do praxe.

2.3

Kapitálový trh a finančné sprostredkovanie

2.3.1 Reakcia na vplyvy pandémie

NBS usmernila výkon finančného sprostredkovania

NBS musela reagovať na nové riziká na finančnom trhu. Pandémia ovplyvnila činnosť dohliadaných subjektov, ich klientov aj dohľadové aktivity NBS, čo si vyžiadalo promptne reagovať na vzniknuté potreby aj z pohľadu legislatívnych zmien a usmernení.

Vo vzťahu k finančnému sprostredkovaniu bolo jednou z prvých výziev zabezpečenie kontinuity vykonávania odborných skúšok. V tom čase platné opatrenie o odbornej skúške určovalo, že tieto skúšky sa vykonávajú výlučne prezenčnou formou, preto v podmienkach pandémie nemohli byť organizované. Tým bola ohrozená kontinuita plnenia požiadaviek na odbornú spôsobilosť podľa zákona o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve. Zmenou opatrenia o odbornej skúške sa v krátkom čase umožnilo vykonávanie odborných skúšok dištančnou formou.

NBS vydala v máji 2020 [metodické usmernenie k vykonávaniu finančného sprostredkovania](#), vzhľadom na zvýšený dopyt po možnosti výkonu finančného sprostredkovania na diaľku. Metodické usmernenie zároveň poskytuje pohľad na povinnosť identifikácie klienta na diaľku podľa predpisov v oblasti AML, aplikáciu zákona o ochrane spotrebiteľa pri finančných službách na diaľku, ako aj občiansko-právne implikácie na platnosť uzatvárania zmlúv na diaľku. Predpokladá sa, že metodické usmernenie

vzhľadom na technologický vývoj a digitalizáciu bude mať prínos pre subjekty vykonávajúce finančné sprostredkovanie aj v budúcnosti.

NBS preveruje kontinuitu poskytovania činností subjektov kapitálového trhu v období pandémie

NBS pristúpila k prevereniu a posúdeniu situácie fungovania dohliadaných subjektov kapitálového trhu v podmienkach výrazne obmedzeného bežného fungovania. Cieľom uskutočneného dohľadu na diaľku u OCP (Obchodníci s cennými papiermi), v správcovských spoločnostiach a BCPB (Burza cenných papierov v Bratislave) bolo preveriť, či majú dostatočne nastavené postupy a sú schopní počas pandémie aj naďalej kontinuálne poskytovať služby svojim klientom s náležitou odbornou starostlivosťou.

Zvýšený monitoring likvidity vo fondoch kolektívneho investovania potvrdil ich stabilitu

V spolupráci so SASS zaviedla NBS intenzívny monitoring likvidity podielových fondov na týždennej báze. Po prudkom prepade na finančných trhoch v dôsledku celosvetovej pandémie sa dalo očakávať, že môže prísť k enormným výberom peňažných prostriedkov, podobne ako počas krízy v rokoch 2008 – 2009.

Z pohľadu finančnej stability bolo pozitívne, že investori do tuzemských podielových fondov nepodľahli panike a takmer vôbec nestáhovali svoje finančné prostriedky z podielových fondov. Správcovské spoločnosti tak neboli nútené prijímať opatrenia v súvislosti s likviditou a v ojedinelých prípadoch, keď takéto opatrenia boli prijaté, išlo výlučne o preventívne kroky.

NBS preverovala aj vplyv pandémie na zverejňovanie regulovaných informácií emitentov

NBS schválila predĺženie lehoty na zverejnenie ročnej finančnej správy za rok 2019 niekoľkým emitentom, ktorých cenné papiere boli prijaté na obchodovanie na BCPB. Na základe prijatého zákona lex korona mali emitenti v roku 2020 možnosť požiadať o predĺženie tejto lehoty.

Dohľad sa zamerával aj na preverenie zverejnenia relevantných informácií v polročných a ročných finančných správach emitentov. ESMA vydal [odporúčanie](#), v ktorom uznáva objektívne prekážky niektorých emitentov pri vypracovaní svojich ročných správ, ale zdôrazňuje potrebu poskytnúť investorom adekvátne informácie v primeranom čase.

2.3.2 Investovanie do podnikových dlhopisov

Téma investovania do podnikových dlhopisov sa stala v roku 2020 jednou z dôležitých oblastí, ktorá bola častým predmetom diskusie laickej aj odbornej verejnosti. Podnikové dlhopisy sú vydávané bežnými obchodnými spoločnosťami, ktoré nie sú finančnými inštitúciami a investovanie do nich pre klientov zabezpečovali OCP a finanční sprostredkovatelia vrátane bánk.

V roku 2020 NBS vykonala už po druhýkrát analýzu vývoja obchodov s podnikovými dlhopismi, ktoré sú na finančnom trhu vykonávané pre klientov, pre fyzické aj právnické osoby. Analýza zaznamenala v porovnaní s rokom 2019 klesajúci trend investovania do podnikových dlhopisov, pričom celkové aktíva klientov spravované jednotlivými OCP vzrástli o jednu štvrtinu.

NBS pristúpila v priebehu roka 2020 aj k hĺbkovému prevereniu distribúcie podnikových dlhopisov u vybraných subjektov kapitálového trhu a finančného sprostredkovania. Cieľom bolo zistiť, akým spôsobom dohliadané subjekty postupujú pri distribúcii podnikových dlhopisov v rámci jednotlivých distribučných sietí, posúdiť postupy pri preverovaní skúseností a znalostí klientov a určovaní cieľových trhov aj nastavenie vnútorných postupov a aktov riadenia distribučných sietí.

2.3.3 Ďalšie dohľadové aktivity

Limity poistného krytia poistenia zodpovednosti v sektore poistenia alebo zaistenia sa zmenili

Samostatný finančný agent a finančný poradca sú zodpovední za škodu spôsobenú pri vykonávaní finančného sprostredkovania alebo finančného poradenstva. V júni 2020 nastala zmena výšky limitov poistného krytia pre poistenie zodpovednosti v sektore poistenia alebo zaistenia.

V druhom polroku 2020 NBS preverovala súlad predložených poistných zmlúv samostatných finančných agentov a finančných poradcov s legislatívnymi požiadavkami na zvýšené limity poistného krytia.

NBS zintenzívnila dohľad nad verejnou ponukou cenných papierov

Pri verejnej ponuke cenných papierov sa vyžaduje, aby emitent zverejnil prospect cenného papiera schválený NBS. Jednou z výnimiek z povinnosti zve-

rejnenia je prípad, keď je verejná ponuka cenných papierov určená menej ako 150 fyzickým alebo právnickým osobám. Emitenti si neuvedomujú, že nie je dôležité, koľko investorov si daný cenný papier kúpi, ale to, koľkým osobám je zverejnené oznámenie určené. Emitenti svoje ponuky cenných papierov zverejňujú na internetových stránkach, z čoho vyplýva, že sú určené širokej verejnosti.

NBS priebežne monitorovala internetové stránky rôznych spoločností a v niektorých prípadoch zistila porušenia predmetných ustanovení nariadenia o prospekte. NBS k danej problematike pripravila v roku 2020 metodické usmernenie.

2.4

Platobné služby, finančné technológie a inovácie

Platobné služby sa stávajú sofistikovanejšie a bezpečnejšie

NBS intenzívne komunikovala s potenciálnymi žiadateľmi o licencie v oblasti platobných služieb prostredníctvom osobných, mailových a online konzultácií. Výsledkom bolo významné zvýšenie záujmu o PSD2 licencie v štvrtom štvrtroku.

Prebiehala tiež intenzívna komunikácia s bankami o nových možnostiach v platbách a službách, ktoré na trh priniesla smernica PSD2.

Významnou úlohou pre NBS bolo tiež monitorovanie zavádzania bezpečnostných požiadaviek týkajúcich sa najmä e-commerce platieb, t. j. platieb platobnými kartami na internete.

NBS aktívne rozvíja inovačný ekosystém SR

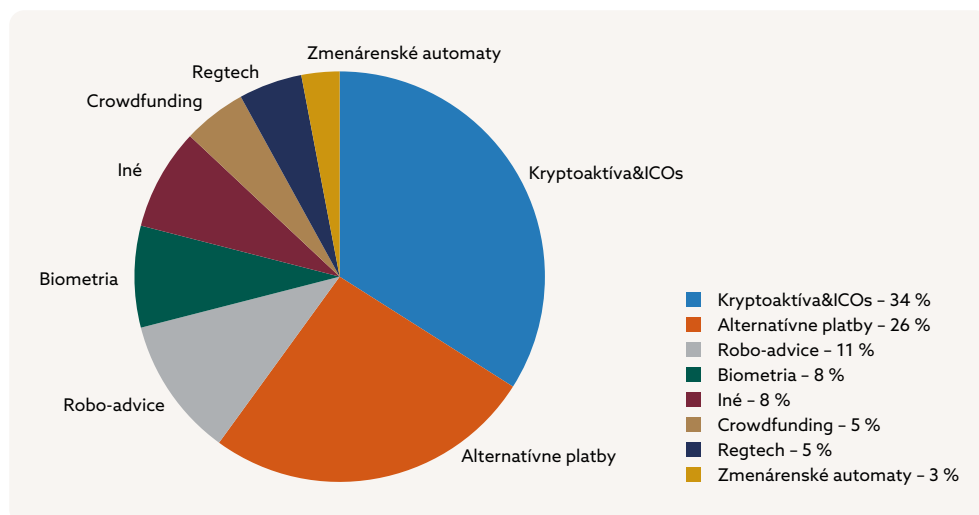
Do konca roka 2020 bolo v **Inovačnom hube** riešených vyše 50 podnetov. Väčšina z nich sa týkala kryptoaktív, poskytovania platobných služieb a automatizovaného poradenstva.

NBS v spolupráci s MF SR v roku 2020 zanalyzovala prínosy a možné využitia konceptu regulačného sandboxu ako jedného z nástrojov na podporu inovačného ekosystému. Týmto pojmom sa rozumie prostredie, ktoré umožňuje testovať inovatívne finančné produkty, služby alebo obchodné modely v súlade s plánom testovania schváleným orgánom dohľadu.

Graf 26:
Rozdelenie podnetov riešených v Inovačnom hube (%)

Zdroj: NBS

Poznámka: Údaje sú za obdobie prvého roku fungovania hubu, t. j. od 1. 4. 2019 do 31. 3. 2020.

V lete 2020 prebehla verejná konzultácia, v rámci ktorej NBS a CFI prezentovali svoju predstavu regulačného sandboxu, ale aj jeho alternatív. Do konzultácie sa celkovo zapojilo 20 respondentov, ktorí jednoznačne podporili vytvorenie regulačného sandboxu. Respondenti sa do veľkej miery stotožnili s predstavou NBS. Banková rada NBS sa v decembri 2020 rozhodla podporiť rozvoj inovácií na slovenskom finančnom trhu nadviazaním spolupráce s akcelerátormi v oblasti finančného trhu a vytvorením regulačného sandboxu.

Súčasťou inovačného ekosystému sa postupne stávajú aj kryptoaktíva. NBS v súčasnosti nevykonáva dohľad nad trhom s kryptoaktívami. Na základe návrhov regulácie, ktoré zverejnila Európska komisia v roku 2020, sa však dá očakávať, že podnikanie v oblasti kryptoaktív sa v budúcnosti stane regulovanou a dohliadanou činnosťou. V súvislosti s diskusiami o vytvorení európskeho regulačného rámca je pre NBS kľúčové mať znalosť o domácom trhu s kryptoaktívami.

NBS v roku 2020 zmapovala prostredníctvom dotazníka služby súvisiace s kryptoaktívami a ich poskytovateľov, ktorí pôsobia v SR. Do prieskumu sa zapojilo 21 respondentov. Z jeho výsledkov vyplýva, že slovenský trh s kryptoaktívami je síce mladý, zároveň však veľmi pestrý. Až 70 % respondentov vzniklo v posledných troch rokoch a len 25 % zo zapojených spoločností prekročilo v tržbách za rok 2019 hranicu 1 mil. €.

Ďalší rozvoj registrov pre potreby dohľadu a pre verejnosť

Nová verzia Registra bankových úverov a záruk (IS RBUZ), fungujúca od roku 2018, bola rozšírená o ďalšie dôležité funkcionality, ktoré reflektovali nielen

legislatívne požiadavky, ale aj potreby bankového sektora. Najdôležitejšou zmenou systému bola úprava spôsobu zberu úverových údajov vzhľadom na vládne opatrenia SR, ktoré umožňujú odklad splátok pre zníženie vplyvov pandémie. Táto úprava vykazovania umožnila vznik dátového základu pre analýzu vplyvu pandémie na slovenskú ekonomiku, reportovanie do ECB, činnosť dohľadu na diaľku a správne odhadovanie rizikovosti klienta z pohľadu bankového sektora.

Register subjektov, ako súčasť IS RBUZ, neustále pracuje na zlepšovaní dátovej kvality údajov. V roku 2020 bol zavedený rozsiahly set nových validačných pravidiel na zabezpečenie korektného vykazovania ústredia podniku a materských spoločností subjektov.

Počas používania IS REGFAP sa ukázala potreba zlepšovania dátovej kvality. K tomuto cieľu smerujú jednak nové reporty, ktoré umožňujú analyzovať trendy v jednotlivých sektoroch, ako aj nová funkcionálna systém pre zber hlásení.

2.5

Prierezové témy

2.5.1 Reakcia makroprudenciálnej politiky na koronakrízu

Napriek výraznému vplyvu koronakrízy na domácu ekonomiku ostal finančný sektor stabilný

Na prebiehajúcu koronakrízu reagovali aj správy o finančnej stabilite. Bolo potrebné zintenzívniť rozvoj analytického rámca s cieľom monitorovať vplyv pandémie na finančnú stabilitu.

Nový prístup si vyžiadalo najmä rozsiahle poskytovanie odkladov splátok, aby bolo možné odhadnúť, aká časť týchto úverov môže zlyhať neskôr po ich ukončení. Priebežne sa analyzoval vplyv koronakrízy na schopnosť domácností splácať svoje dlhy aj zmierňujúci efekt doteraz prijatých opatrení. Pri analýze vplyvu na podnikový sektor sa začali využívať detailné údaje o finančnej situácii individuálnych podnikov, vďaka ktorým bolo možné odhadnúť možný nárast podnikov v riziku nesolventnosti aj dodatočnú potrebu likvidity. Výsledky boli využité na odhad celkového vplyvu krízy na ziskovosť a kapitálovú primeranosť bánk. Tieto odhady boli zároveň dôležitým

podkladom pre diskusiu o nastavení makroprudenciálnych nástrojov a prijatí odporúčania obmedziť výplatu dividend⁶.

NBS znížila proticyklický kapitálový vankúš

Z pohľadu ekonomického cyklu bol rok 2020 zmenou dobrých časov na horšie časy. V období rokov 2016 – 2019 NBS svojimi rozhodnutiami zvyšovala mieru proticyklického kapitálového vankúša až na 2 % úroveň, ktorá patrila medzi najvyššie v rámci EÚ. Domáci bankový sektor vstúpil do ekonomickej krízy s dostatočným kapitálovým vankúšom, vďaka ktorému mohla NBS počas roka 2020 pristúpiť k jeho dvojnásobnému zníženiu.

Postupné zníženia proticyklického kapitálového vankúša na 1,5 % (marec 2020) a na 1,0 % (júl 2020) uvoľnili bankám takmer 370 mil. € kapitálu. Ten mohli banky využiť pri tvorbe opravných položiek na straty z nesplácaných úverov a zároveň pritom nebola dotknutá ich kapacita poskytovať úvery. NBS je pripravená proticyklický kapitálový vankúš v prípade potreby ďalej znižovať.

Limity na úverové štandardy sa nezmenili

NBS sa rozhodla zatiaľ neuvolniť podmienky poskytovania úverov. Aj v prípade nastavenia limitov na podmienky poskytovania úverov sa potvrdila dôležitosť prípravy na horšie časy. Vďaka sérii sprísňovania rôznych parametrov pri poskytovaní úverov v minulých rokoch boli banky aj domácnosti lepšie pripravené zvládnuť ekonomické vplyvy pandémie. Pre uvoľnenie podmienok je rozhodujúce správne načasovanie, čo potvrdili aj skúsenosti z iných štátov.

Dôležitým krokom v oblasti úverov domácnostiam bolo spustenie detailného a pravidelného prieskumu o finančnej situácii domácností a ich schopnosti splácať úvery⁷. Vďaka podrobnejším informáciám z tejto oblasti vie NBS presnejšie monitorovať situáciu domácností a tiež rozhodovať o nastavení makroprudenciálnej politiky v tejto oblasti.

⁶ Odporúčanie NBS č. 1/2020 z 28. júla 2020 o distribúcii vlastných zdrojov a zisku bankami a poisťovňami počas pandémie COVID-19.

⁷ https://www.nbs.sk/_img/Documents/komentareAnalytickeKomentare/2021/AK97-Siesta_vlna_prieskumu_zadlzenych_domacnosti.pdf
https://www.nbs.sk/_img/Documents/PUBLIK/WP_6_2020_Cupak_et_al_Surveying_Impact_Covid-19_Recession_SK.pdf

2.5.2 Riešenie krízových situácií

NBS aktívne pokračovala v skvalitňovaní prípravy opatrení na riešenie krízových situácií bánk v rezolučných plánoch. Pre banky v pôsobnosti SRB (Jednotná rada pre riešenie krízových situácií) NBS pracovala ako súčasť medzinárodných rezolučných tímov a vychádzala z opatrení prioritne definovaných SRB. Posun nastal vo vypracovaní manuálu na riešenie krízovej situácie bánk s rezolučnou stratégiou s využitím opatrenia kapitalizácie. Skvalitnili sa časti plánov týkajúcich sa identifikácie a zabezpečenia kontinuity kritických služieb počas a po rezolúcii. Progres zaznamenali aj kontingenčné plány banky na zachovanie prístupu k hlavným infraštruktúram finančného trhu v období počas a po rezolúcii.

Rada pre riešenie krízových situácií v roku 2020 záväzne stanovila minimálnu požiadavku na vlastné zdroje a oprávnené záväzky (MREL) bankám, ktorých prípadná krízová situácia sa bude riešiť v rezolučnom konaní, t. j. nie formou konkurzného konania, na základe výstupov z rezolučného plánovania predchádzajúcich období.

NBS spolupracovala s MF SR na transpozícii smernice BRRD II, ktorá prináša zmeny v spôsobe určovania MREL. Na to nadväzuje nová klasifikácia bánk a zvýšenie transparentnosti, pokiaľ ide o plnenie MREL bankami. Banky budú povinné podávať správy Rade pre riešenie krízových situácií a pravidelne sprístupňovať verejnosti úrovne oprávnených záväzkov a záväzkov použiteľných pri aplikácii nástroja kapitalizácie, ako aj zloženie týchto záväzkov, vrátane ich profilu splatnosti a postavenia v konkurznom konaní. Zaviedli sa taktiež pravidlá pre investorov do MREL nástrojov, ktorých cieľom je predísť tomu, aby ich držali investori, ktorí nemajú primerané informácie o príslušných rizikách, čo by mohlo predstavovať prekážku riešiteľnosti krízovej situácie.

2.5.3 Brexit

Finančná oblasť bola jednou z významných oblastí, ktorých sa vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ (brexit) týkalo. Odchodom Spojeného kráľovstva z EÚ už jeho finančné inštitúcie nemajú možnosť poskytovať cezhraničné finančné služby prostredníctvom jednotného európskeho povolenia (passport) klientom z EÚ, ale len na základe povolenia.

NBS sa v priebehu roka 2020 aktívne podieľala na prípravách jednotlivých krokov spojených s brexitom, spolu s EBA, ESMA a EIOPA ako regulačný-

mi orgánmi na úrovni EÚ a s ECB, ktorá spolu s NBS vykonáva dohľad nad bankami. V tejto súvislosti NBS pripomínala finančným inštitúciám s oprávnením na výkon činnosti udelenom v Spojenom kráľovstve dokončenie potrebných krokov týkajúcich sa aktualizácie cezhraničných zmlúv a prechod na subjekt s oprávnením na poskytovanie finančných služieb na území SR. NBS zároveň verejne komunikovala, že poisťovne zo Spojeného kráľovstva nemajú po termíne 1. 1. 2021 právo na území SR uzatvárať nové poisťné zmluvy, avšak sú povinné dodržať svoje záväzky z poisťných zmlúv uzatvorených pred týmto dátumom.

V poslednom štvrtroku 2020 NBS tiež oslovila subjekty kapitálového trhu v súvislosti s pripravenosťou ich podnikateľskej činnosti na nový právny stav od 1. 1. 2021. Predmetom zisťovania u OCP, správcovských spoločností a BCPB bolo najmä to, aké priame alebo nepriame vplyvy brexitu očakávajú dohliadané subjekty na výkon svojich činností a svojich klientov a aké opatrenia prijali, prípadne plánujú prijať.

2.5.4 Ochrana pred legalizáciou príjmov z trestnej činnosti a financovaním terorizmu

Rok 2020 bol dynamickým rokom

V NBS sa koordinuje činnosť oddelení dohľadu pri plnení úloh v oblasti AML/CFT na domácej aj medzinárodnej úrovni. V roku 2020 prebiehalo plnenie dvoch hlavných úloh súvisiacich s komplexným hodnotením rizík ML/TF SR.

Prvá úloha súvisela s hodnotením efektivity systému AML/CFT SR. Po hodnotiacej návšteve expertov Výboru Rady Európy MONEYVAL zamestnanci oddelení dohľadu zo všetkých sektorov spolu so zástupcami domácich štátnych inštitúcií spolupracovali s expertmi Rady Európy na príprave záverečnej [hodnotiacej správy](#) schválenej v septembri na plenárnom rokovaní Výboru MONEYVAL.

Druhou úlohou bolo 2. kolo Národného hodnotenia rizika legalizácie príjmov z trestnej činnosti a financovania terorizmu. Práce v máji 2020 nadväzovali na závery z predchádzajúceho kola. Obsahom hodnotenia bolo posúdenie existujúcich a identifikovanie nových rizík v oblasti AML/CFT. V závere roka jednotlivé expertné tímy NBS začali pripravovať návrhy správ za sektory finančného trhu.